

договору. Використання на умовах оренди земельної ділянки фактично обслуговує концесійний договір, а сама земельна ділянка не є об'єктом концесії. У зв'язку з цим передбачено, що порядок надання концесіонеру в оренду земельної ділянки встановлений саме нормами земельного законодавства, зокрема ч.1 ст.94 Земельного кодексу України. Згідно з вимогами даної статті передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування шляхом укладення договору оренди земельної ділянки. Водночас ч.2 ст.94 Земельного кодексу України передбачає можливість передачі земельних ділянок у концесію, не згадуючи при цьому оренду.

Отже, земля в концесійних правовідносинах посідає важливе місце та виконує різноманітні функції, що пов'язано з особливими характеристиками землі як основного національного багатства. Вона може виступати в якості самостійного об'єкта концесії, невід'ємної частини об'єкта концесії (автомобільна дорога), просторової бази для розміщення інших об'єктів концесії, а також бути взаємопов'язаною з іншими природними ресурсами, що передаються в концесію. Саме тому вважаємо, що земля як важлива складова концесійних відносин повинна мати свій особливий, чітко визначений правовий режим.

Список використаних джерел

1. Медведєва О.А. Історичний розвиток поняття правового інституту концесії. Проблеми законності / О.А. Медведєва // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2001. – № 47. – С. 72-76.
2. Бондарчук Н.В. Проблеми правового регулювання концесії земельної ділянки за законодавством України / Н.В.Бондарчук, Я.В.Ковальська// Вісн. Запорізького нац. ун-ту. Сер. Юридичні науки. - 2015. - №2 (1). - С. 149-153.
3. Стасишин А. Концесія як форма поєднання інтересів держави і ділових підприємств в умовах трансформації економіки України /А. Стасишин // Вісник Львівського університету. (Сер. «Економіка»). –Вип. 41. - 2009. –С.479-491.
4. Скворцов І.Б., Горбова Х.В., Віблій П.І. Поняття концесії та її основна проблематика. - Научные труды SWORLD. - 2011. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-411/mechanism-of-regulation-of-the-economy-411/11090-411-0100>
5. Про концесії: Закон України від 06.05.2012 // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 41. - Ст. 372.
6. Господарський кодекс України від 25.08.2013 // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №18-22. - Ст. 144.

Хименко Олександр Анатолійович, кандидат юридичних наук, доцент

Рудик Вікторія Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВІ

В Україні відбувається активна фаза проведення реформи освіти, що потребує зміни правових підходів до окремих стереотипних правових понять та оновлення освітнього законодавства в цілому. Вхідження до європейського та світового освітнього простору потребує адаптації та уніфікації з нормами міжнародного освітнього права. Впровадження загальноприйнятих стандартів потребує значних змін на ментальному, правовому і політичному рівнях. Особливої уваги, вимагає впровадження принципів, які вже давно стали загальною практикою в економічно розвинених країнах світу. Одним із таких принципів є принцип академічної доброчесності (academic integrity).

Новітнє законодавство тяжіє до запозичення принципу академічної доброчесності, який виражений у ст. 42 Проекту Закону України «Про освіту» (далі - Проекту). Ч.1

ст.6 Проекту визначає академічну доброчесність як один із принципів державної політики у сфері вищої освіти, а ч.3 ст. 41 включає систему та механізм забезпечення академічної доброчесності до системи забезпечення якості освіти у навчальних закладах. Впровадження даного принципу вимагає значних змін чинного законодавства та є передумовою виникнення цілої низки специфічних, юридично-значимих освітніх правовідносин у близькому майбутньому. Тому вивчення академічної доброчесності як правової категорії необхідне вже сьогодні.

Дане питання є не новим для української науки, однак, вивчалось раніше на рівні внутрішніх корпоративних норм та звичаїв, що склалися в академічному середовищі. Нині, спостерігаємо цілком природне прагнення академічного співтовариства до формалізації відповідного принципу.

Дослідження академічної доброчесності носять міждисциплінарний характер і виражені у працях таких українських вчених як, Т. Фініков, Т. Дробко, В. Турчиновський, В. Хмарський, М. Дойчик, А. Мельниченко, А. Артюхов, О. Меньшов, Б. Буяк, Т. Лічман, І. Олексів, І. Дегтярова, Ю. Калиновський та ін. Серед іноземних вчених окремі аспекти цього питання були предметом дослідження Е. Еббота, Б. Кларка, С. Девіса, Дж. Гавела, Б. Тейлора, С. Джонсона. Питання академічного плагіату та інші порушення права інтелектуальної власності досліджували в різні часи також і українські вчені-цивілісти, зокрема О.А. Підопригора, О. Святоцький, О. П. Орлюк, Р.О. Стефанчук та інші.

Академічна доброчесність є одним із основних принципів нового українського освітнього етосу, що заснована на звичаях та морально-етичних принципах освітньо-наукового співтовариства. Вона має місце в освітній практиці українських навчальних закладів з часу появи таких на території України (XV ст.) і тільки з VIII ст. у Європі (Британія, Венеція) набуває юридичного значення. За свою довгу історію принцип академічної доброчесності в Україні еволюціонував у складну систему норм, які мають свій вияв в узвичаєннях та різного роду моральних кодексах [1], локальних актах вищих навчальних закладів [2,3] та ін. Тобто питання, академічної чесності, честі, доброчесності має міцне підґрунтя. Як показує практика багатьох європейських та американських навчальних закладів, подібного врегулювання може бути достатньо зважаючи на високу роль моральних авторитетів у сфері академічного співтовариства. Як зазначає у своїх працях А. Ковальова, академічне середовище впровадило певні межі і правила використання інформації, здобутої шляхом опрацювання наукової літератури. У науково-освітніх колах сформувалась відповідна професійна етика, порушення якої вважається академічним безчестям. До переліку таких порушень беззаперечно відноситься присвоєння авторства. Причому санкції за це – від морального осуду до виключення із академічної спільноти – є не менш дієвими, ніж судовий вирок за порушення авторських прав [4]. Саме тому, в багатьох суспільствах з високою правовою культурою, академічна доброчесність лежить в площині морального регулювання і має незначні випадки втілення у законодавстві. Це, як правило, норми, що встановлюють право університету визначеним способом впливати на порушників морально-етичних норм. Таким чином, реалізується принцип неприпустимості юридичної відповідальності за порушення норм моралі. В такому разі, норма права містить посилання на корпоративну норму, яка встановлює санкцію за неправомірну поведінку. Такий механізм визначення санкцій міститься в порядку реалізації принципу автономії університету.

Українські реалії у сфері додержання норм академічної доброчесності є невтішними. Ми маємо надзвичайно низький рівень додержання норм академічної доброчесності. На думку В. Ромакіна, це наслідки ментальних і політичних передумов викликаний низьким рівнем ліберальних цінностей населення [5].

На нашу думку, 50-70 роки ХХ століття були еталонними в сфері додержання правил академічної етики і доброчесності, не зважаючи на низький рівень ліберальних цінностей і тоталітарний характер влади. Це було покликано науково-технічним прогресом та значною роллю науки в суспільстві, авторитету вчених, популяризації науки і її досягнень на рівні офіційної державної доктрини. Але значний ріст населення і нечисельна кількість ВИШів викликали дефіцит вищої освіти, що в свою чергу почало призводити до зловживань і протизаконних дій у сфері. Безкарна корупція і зубожіння освіти, в сумі призвели до формування правового нігілізму освітянського співтовариства, викривлення правил корпоративної етики і виникнення нових, шкідливих антиетичних, незаконних правил і традицій. Вони принижують достоїнство учасників науково-освітнього процесу, тягнуть негативні майнові наслідки для здобувачів освітніх та наукових ступенів, кандидатів на посади та ін. Прикладами подібних правил і традицій можуть бути надання незаконної винагороди викладачам і адміністративним працівникам з боку здобувачів вищої освіти чи їх родичів, «обов'язкова подяка» офіційним опонентам із захисту дисертацій, читання лекцій асистентами замість професорів та ін.

Порушення правил академічної доброчесності негативно впливає на стан прав та свобод учасників освітнього процесу і є суспільно небезпечними, що у свою чергу вимагає докладної правової регламентації відносин у сфері академічної доброчесності, встановлення чітких і дієвих санкцій за її порушення.

Досягнення належного правового результату можливе через: а) вдосконалення національного освітнього законодавства; б) популяризацію науки і освіченості в українському суспільстві; в) підвищення престижності наукової та науково-педагогічної праці; г) визначення чіткого переліку прав всіх учасників освітнього процесу та забезпечення реалізації цих прав.

Список використаних джерел

1. Етичний кодекс ученого України затверджений Загальними зборами Національної академії наук України від 15 квітня 2009 р. URL: <http://www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf>
2. Кодекс академічної доброчесності Житомирського державного університету імені Івана Франка Офіційний сайт ДЖУ ім. І. Франка. URL: <https://zu.edu.ua/offic/kodeks.pdf>
3. Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». URL: <http://kpi.ua/code>
4. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України / Алла Ковальова // Спеціальні історичні дисципліни. - 2013. №21. С. 61-71. URL: <http://history.org.ua/publ/247822>
5. Ромакін В.В. Академічна етика як передумова верховенства права // Наукові праці. Випуск 33. Т.46. 2006. С.174-179. http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npchdu/Pedagogics/2006_33/33-34.pdf
http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npchdu/Pedagogics/2006_33/33-34.pdf